

HLÁSKY Z MASky

ROČNÍK 2024, ČÍSLO 1

JEDINEČNOSŤ
A SPOLUPRÁCA
DVOCH
REGIÓNOV
Muránska
planina – Čierny
Hron

V TOMTO
ČÍSLE
NÁJDETE:

Spoznávame
náš región

Streda
venovaná
workshopom...

Putovanie
tisovským
chotárom
a ocenenie
súťaže „Krásy
MAS očami
detí“

Muráň a okolie
ako centrum
histórie, zábavy
a dobrodružstva

Jeden z nás

Kam na výlet
v našom
regióne

LEADER na Slovensku ČO NÁS ČAKÁ...

Čo čaká miestne akčné skupiny na Slovensku? Aj o tom diskutovali účastníci konferencie Národnej siete MAS v Dolnom Kubíne.

V závere sa dohodli na Vyhlásení k budúcnosti prístupu LEADER na Slovensku:

- Pri plánovanej alokácii zdrojov nemožno hovoriť o podpore vidieka.
- V štvrtom roku nového programového obdobia 2021 – 2027 nevedia miestne akčné skupiny podmienky svojho ďalšieho pôsobenia. Opakuje sa rovnaký scenár, ktorý nastal v predchádzajúcom období 2014 – 2020, čoho dôsledkom je, že súčasné čerpanie z Programu rozvoja vidieka SR (za toto obdobie) je nižšie ako 10%. Súčasným nastavením a tempom práce na Pôdohospodárskej platobnej agentúre môže tento proces trvať neuveriteľných 12 rokov. Pritom samotný program končí rokom 2025. Národná sieť MAS SR vyjadruje hlboké sklamanie a rozčarovanie nad touto skutočnosťou.
- Národná sieť MAS SR nesúhlasí ani s plánovanou alokáciou na úrovni 166,7 mil. eur v novom programovom období a so znížením počtu podporených MAS zo 107 na 65. Pri tejto výške finančných zdrojov a počte MAS nemožno v žiadnom prípade hovoriť o systémovej podpore rozvoja vidieka.
- Zároveň požadujeme, aby všetky miestne akčné skupiny mali šancu pokračovať po splnení podmienok oprávnenosti MAS a hodnotiacich kritérií pre schválenie stratégie miestneho rozvoja a udelenie štatútu MAS, obdobne ako v Českej republike alebo iných krajinách EÚ. Národná sieť MAS SR vyzýva kompetentné orgány, aby začali tento stav riešiť s náležitou pozornosťou a aby proklamovaná podpora vidieka sa začala premietat do konkrétnych a hmatateľných krokov.

Valné zhromaždenie Národnej siete MAS SR Dolný Kubín, 11.4.2024

Bez MASky s Irenou Milecovou

Sériou krátkych videí pod názvom „Bez MASky“ chceme spolu s NSS MAS priblížiť širšej verejnosti ich samotnú podstatu fungovania, činnosť a najmä význam pre rozvoj vidieka a regiónov Slovenska. Zároveň chce-

me upozorniť kompetentných na nelichotivú a dlhodobu neriešenú situáciu týchto organizácií. Do tejto aktivity sa zapojila aj predsedníčka našej MAS:

„...Ak nie sú financie alebo chodia neskoro, tak aj ľudia, ktorí mali nadšenie, prestanú mať chuť robiť v prospech rozvoja regiónu. Mám obavy o pokračovanie mladej generácie. Naša

MAS má dlhodobú tradíciu a pomaličky nebude komu odovzdávať skúsenosti.

Mladí potrebujú vidieť výsledok skôr, nie ako my, čo sme čakali naivne pomaly 20 rokov.“ hodnotí implementáciu prístupu LEADER na Slovensku Irena Milecová, predsedníčka Partnerstva Muránska Planina - Čierny Hron, ktoré funguje od roku 2001.....“

Viac prostredníctvom krátkych videí <https://www.facebook.com/sietmas.sk/videos/1005189231059052>

NAŠU
BUDÚCNOSŤ
TVORÍ TO,
ČO
ROBÍME
DNES...

Spoznávame náš región

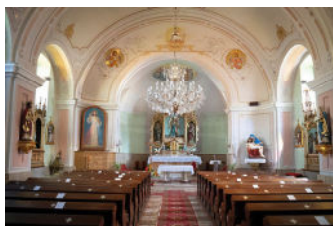
Obec **Pohronská Polhora** leží vo výbežku breznianskej kotliny smerom na Tisovec na okraji Národného parku Muránska planina.

Počiatky histórie obce siahajú do roku 1786 a za prvú písomnú zmienku o obci možno považovať zápis vo farskej kronike, po príchode prvých osadníkov, ktorí prišli do tejto lokality z jedenásťich osád hornej Oravy. Svoj názov dostala osada pravdepodobne od názvu Oravskej Polhory, odkiaľ taktiež prišli prví osadníci. Pôvodné zamestnanie obyvateľov bolo poľnohospodárstvo, drevorubačstvo a povozníctvo. Mnohí z nich boli zamestnaní aj

pri vysokej peci v susednej obci Michalová, kde sa vyskytovali náleziská železnej rudy.

Dominantnou kultúrnou pamiatkou je klasicistický kostol sv. Michala so zvonnicou, ktorý sa počas Michalských hodov vyznačuje výzdobou z jesenných plodov a obrazov z prírodných materiálov. Zaujímavosťou je aj starý

pohronský cintorín, v ktorom sa vyskytuje viac ako 100 liatinových krížov unikátnych svojou výzdobou, vďaka čomu je zapísaný v Ústrednom zozname kultúrnych pamiatok na Slovensku.

S postupom času stále viac ľudí objavuje krásu prírody, ktorá obklopuje Pohronskú Polhoru.

Obec je východiskom pre turistické trasy na Fabovu hoľu a Klenovský Vepor. Technickým unikátom je ozubnicová železničná trať Tisovec – Pohronská Polhora. Od železničnej stanice vedie turistický chodník ku Salašu Zbojská, ktorý je stvorený pre aktívny oddych v príjemnom prostredí reštaurácie a salaša zároveň. Okrem prírody v okolí obce je Pohronská Polhora zaujímavá pre turistov aj svojim kultúrnym životom a tradičnými podujatiami.

STREDA VENOVANÁ WORKSHOPOM ...

Dňa 29. mája 2024 sme pokračovali v propagácii nášho územia a prijali pozvanie nášho člena – Základná škola v Tisovci, kde sa ich celý týždeň niesol v duchu netradičnej školy. Streda bola venovaná workshopom rôzneho druhu. Vo vonkajších priestoroch školy mali až

14 rôznorodých workshopov zameraných na ručné práce, hudbu a techniku, ale aj edukatívnu činnosť. Pripravili sme si stanovište so slepou mapkou a žiaci sa vzdelávali

o území Muránskej planiny a Čierneho Hrona. Za odmenu si mohli vyrobiť svoj odznak alebo magnetku s motívom podľa ľubovoľného výberu.

PUTOVANIE TISOVSKÝM CHOTÁROM A OCENENIE VÝHERCOV SÚŤAŽE „KRÁSY MAS OČAMI DETÍ“

V poslednú májovú sobotu sme sa prídali k mestu Tisovec a pripravili sme pre deti z Tisovca a širokého okolia príjemne dopoludnie. Mesto každoročne organizuje putovanie tisoovským chotárom, pr príležitosti osláv dňa detí. Štart bol pri Mestskom kultúrnom stredisku

a deti spolu s rodičmi či inými dospelými využili krásne slnečné dopoludnie a vybrali sa plniť rôzne úlohy. Cestou si deti vyskúšali svoje vedomosti, zručnosť ale mohli sa aj zabaviť.

Na stanovišti, kde sme boli my ako zamestnanci Partnerstva Muránska planina a Čierneho Hrona, sme deťom prichystali slepú mapku, na ktorú ukladali magnetky s obrázkom zaujímavosti v našom území. Deti boli veľmi šikovné a veľa toho poznali a čo aj nie, tak ich môže inšpirovať k výletu. Na Šťavici ich čakali ďalšie zaujímavé aktivity ako napr. rybári, pri ktorých si mohli vyskúšať lovenie rýb, hasiči, kde im malé dobrovoľné hasičky ukázali pomôcky a spôsoby na hasenie. Úplne na záver akcie sme dostali opäť slovo a odovzdali ceny súťažiacim, ktorí sa zapojili do súťaže „Krásy MAS očami detí“, ktorú každoročne organizujeme a tešíme sa jej ús-

pechu. Popri oceňovaní si deti mohli vychutnať pop-corn, párky a osviežiť sa čerstvou šťavicou priamo z prameňa.

„KTO NIKDY NEBOL DIEŤAŤOM, NEMÔŽE BYŤ ANI DOSPELÝM.“

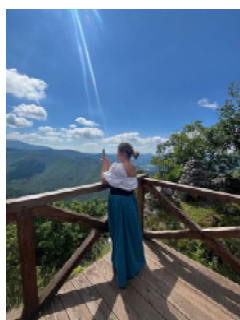
(CHARLIE CHAPLIN)

NAŠU
BUDÚCNOSŤ
TVORÍ TO,
ČO
ROBÍME
DNES...

MURÁŇ A OKOLIE AKO CENTRUM HISTÓRIE, ZÁBAVY A DOBRODRUŽSTVA

DOMINANTA

Najvýznamnejšou historickou pamiatkou týčiacou sa nad obcou Muráň je Muránsky hrad. Podarilo sa z neho uchovať už len

menšiu čas a to vstupnú bránu, hradné múry, pár

základov budov a jednu z veží. Vedie k nemu príjemná túra, ktorú zvládnete aj s deťmi. Dostanete sa tam z Muráňa a Prednej Hory. Po ceste si môžete na informačných tabuliach prečítať zaujímavosti z jeho histórie, ale aj o legendách, ktoré sa s ním spájajú. Z hradu máte potom nádherný výhľad na celé okolie.

PODUJATIA

10. júna sme sa ako spoluorganizátor zúčastnili Muránskych hradných hier. Hradné hry na hrade Muráň sa konajú od roku 2004, každoročne ich navštívi niekoľko stoviek ľudí. Podujatie spoločne organizujú obec Muráň, Správa NP

Muránska planina, občianske združenie Partnerstvo Muránska planina - Čierny Hron a Oblastná organizácia cestovného ruchu Región Gemer. Takáto spolupráca nám priniesla ovocie v podobe

bohatého programu, zameraného hlavne na rodiny s deťmi. Návštevníci mohli prísť na hrad pešo po turistickej trase alebo kyvadlovou dopravou. Vystúpili skupiny historického šermu, kaukliarov, sokoliarov. So svojimi dravcami ukázali fascinujúce sokoliarske schopnosti a prelety vtákov. Ako každý rok, pre najmenších sme spoločne pripravili zábavno-edukatívne hry priamo v areáli hradu. Za MAS sme priniesli novinku v podobe dreveného pexesa

a slepej mapy s prvkami atraktívneho územia, ktoré nám pomohli pri vzdelávaní detí aj dospelých o našom území Muránskej planiny a Čierneho Hrona. Novinkou tohto roku bol sprievodný program, ktorý sa začína už na Veľkej lúke. Ukážky stredovekých remesiel a remeselný trh, rytierske vystúpenia, ochutnávka stredovekej kuchyne, či jazda na koni – toto všetko si mohli návštevníci zažiť po ceste na hrad. Tento ročník hier posunul latku kvality o niečo vyššie vďaka vzájomnej spolupráci organizátorov.

Už aj vo svete poznajú krásu Muránskej planiny. Vďačíme za to dokumentom, ktoré zahra-

ničné štáby chodia natáčať do ojedinelej oblasti nazývanej

„Sysľovisko“, v lokalite Biele vody pri Muráni. Rozkošné zvieratká sa stali tunajšou obľúbenou atrakciou. Aj to bol podnet na vybudovanie rodinného parku „Obrovisko“, kde sa nachádza náučný chodník, drevené sochy, mini zoo a najmä nádherná príroda. Park s megasochami je v Muráni absolútnou novinkou. Tony vážiace nadrozmerné sochy obrov, veľikánska lavička s parádnym výhľadom, živé lamy pripomínajúce plyšové hračky, kontaktná zoo či zážitkové ubytovanie, kde v noci vidieť nádherné hviezdne nebo.

To všetko sa nachádza v bezprostrednej blízkosti populárneho sysľoviska. Celý areál sa vlastne nachádza akoby v lese, v ktorom sú umiestnené aj najväčšie sochy obrov. Dosahujú výšku sedem až deväť metrov. Sú traja – Bažúr, Nomán a Leši, ktorý sa opiera o lavičku. Mená dostali na zákla-

de slovanskej mytológie. Medzi sochami nechýba ani ten najväčší symbol tejto lokality – syseľ. Neprehliadnuteľná je tiež sova spojená so zaujímavou legendou. Mária Séciová, známa aj ako Mu-

ránska Venuša, ktorá kedysi žila na tunajšom hrade, sa vlastne prevtelila do podoby sovy a poletujúc stráži areál. Okrem malebných sôch to v parku spes- trujú aj živé zvieratká. V rámci kontak-

nej mini zoo ich tam deti môžu krmiť aj pohladkať.

Poslednú júnovú sobotu sme ako MAS Partnerstvo Muránska planina - Čierny Hron prijali pozvanie na Prvý ročník Obrovských dvojdných slávností Muránsky obor 2024. Tento festival pre deti sa vydaril.

Obrovské úsmevy. Obrovské výhľady. Obrovsky rozžiarené oči malých i veľkých návštevní-

kov. Letné prázdniny v rodinnom parku Obrovisko pri Muráni odštartovala obľúbená dvojica Miško a Líška, ktorí spievali a zabávali malých kamarátov v priebehu celého podujatia. Spoločne s nimi vystúpili zbrojnoši so svojimi kúskami, ale nedali sa zahanbiť ani sokoliari s orlicou Agátou. Malí odvážlivci si zajazdili na koni alebo sa mohli vyskákať dosýta

na skákacom hrade. Niektorí sa priučili od zručného rezbára, ako vznikajú obrovské sochy a iným šikovná kováčka ukula

krásnu železnú ružu. Kto chcel, mohol si vymalovať vlastné kamene, zahrať rôzne spoločenské hry, nakrmiť zvieratká v kontaktnej mini zoo, či len tak si pohladit' zajačika

vo výbehu, kam je voľný vstup pre všetkých, malých aj veľkých. Bábkové divadlo svojim príbehom naučilo náv-

števníkov niečo nové. Niektorí odišli na elektrickej štvorkolke, ktorú vyhrali v tombole. Iní sa mohli tešiť na zájazd do Legolandu, pretože ich číslo v tombole bolo to najšťastnejšie.

Muránsky Obor 2024 sa skutočne vydaril, bol plný hier a dobrej nálady v úžasnom prostredí rodinného parku Obrovisko.

DOPRAVA

Z Muráňa začal k sysľovisku premávať bezplatný turistický vláčik. Obec Muráň spustila prevádzku nového turistického vláčika, ktorý návštevníkov zadarmo odvezie k obľúbenému sysľovisku Biele vody na Muránskej planine. V obci tiež pribudlo nové veľkokapacitné parkovisko, kde môžu návštevníci bezplatne odstaviť svoje auto. Nákup nového turistického vláčika financovala samospráva z projektu v rámci plánu obnovy. Služiť má najmä na dopravu turistov k sysľovisku, ktoré patrí k najnavštevovanejším lokalitám Muránskej planiny. Vláčik premáva počas letnej sezóny denne. Turistický vláčik má podľa starostu pomôcť odbremeniť dopravu v blízkosti sysľoviska, kde sa najmä počas voľných dní či prázdnin koncentruje veľké množstvo áut. Za týmto účelom vzniklo v Muráni aj veľkokapacitné parkovisko, pri futbalovom ihrisku

pred koncom obce smerom na Prednú Horu, parkovanie pre verejnosť je bezplatné. Návštevníci sa pešo za pár minút dostanú do centra obce, k zastávke turistického vláčika či k náučnému chodníku na Muránsky hrad, v ktorého úvode sa nachádza aj začiatok pešej turistickej trasy smerujúcej k sysľovisku.

PROJEKTY

Ponuku pre návštevníkov Obecného múzea Muráň obohatili nové videá, ktoré prezentujú históriu dediny, príahľého regiónu a Muránskeho hradu.

Videá si návštevníci môžu pozrieť priamo v múzeu na dotykových obrazovkách. Zatiaľ sú tri, úvodné video so všeobecnými informáciami, a ďalšie dve, ktoré sú zamerané na obec Muráň a Muránsky hrad. Cieľom tohto projektu je zlepšiť ponuku cestovného ruchu v regióne a zaujímavým spôsobom priblížiť návštevníkom múzea historické udalosti a miestne kultúrne dedičstvo.

Interaktívne videá približujú históriu Muránskeho hradu, či už známu legendu o tom, ako vznikol názov skalného brala Cigánka, ľubostný vzťah Františka Wesselényiho a Márie Széchyovej, ako aj celé dejiny hradu a jeho obliehania v rôznych obdobiach. Ďalšie dve videá opisujú ako sa v Muráni vyrábala známa muránska kamenina a dejiny osídlenia od jej vzniku.

Realizácia projektu Oblastnej organizácie cestovného ruchu (OOCR) Gemer a Rozvojovej agentúry Banskobystrického samosprávneho kraja (BBSK) je len jedným z mnohých krokov, ktoré podnikajú viaceré organizácie, podnikatelia a samosprávy na podporu a rozvoj cestovného ruchu na Gemeri. Návštevníci tak majú možnosť zažiť históriu Muránskeho hradu a obce Muráň v úplne novom svetle, čo prispieva k ich vzdelávaniu a zábave.

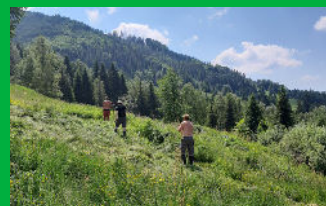
Jeden z nás ...

Občianske združenie VYSOKÝ VRCH vzniklo 18.10.2019 po ukončení činnosti v OZ Zbojská. Ich činnosť vykonávajú už od roku 2009 v občianskom združení OZ Zbojská. Majú široký záber činností, viac ako 10 ročné skúsenosti a budujú si svoje miesto v regióne Muránskej planiny. Zameriavajú sa na ochranu biodiverzity a rozvoj trvalo udržateľného hospodárenia blízkeho prírode, ktoré je ich prioritou. Dlhodobu aktívne spolupracujú so Správou NP Muránska planina. Ich misiou je pomáhať nájsť ľuďom cestu k prírode prostredníctvom hospodárneho využíva-

nia jej zdrojov. Počas pôsobenia v území dokázali, že obmedzenia v dôsledku ochrany prírody nie sú pre miestnych obyvateľov záťažou, ale príležitosťou. O čom svedčí aj ich nominácia medzi prvých troch finalistov na udeľenie ENVIROCENY ATLAS v kategórii Biodiverzita. Na časti územia Muránskej planiny sa im podarilo zastaviť sukcesiu lesa a obnoviť pôvodné podhorské lúky. S cieľom udržať rozmanitosť živočíšnych a rastlinných druhov v súčasnosti pokračujú s revitalizáciou starých pôvodných druhov ovocných stromov od 800 m.n.m., ktoré sú vo veku cca 50 až 80 rokov. Svojimi činnosťami sa snažia obnovovať

krajinársky hodnotné územia a zvýšiť ich biodiverzitu. Od roku 2023 realizujú aj vydavateľskú činnosť v oblasti environmentálneho vzdelávania. V roku 2024 zorganizovali 5.ročník vzdelávacej aktivity KOSENICA, na ktorej učia účastníkov ručne kosieť. V praxi vysvetľujú vplyv ručnej práce človeka na biotop. Venujú sa aj rodinám s deťmi z prostredia väčších miest. Taktiež spolupracujú s montessori školami a škôlkami.

Kam na výlet v našom regióne

Ski Čierny Balog je celoročné rodinné stredisko, ktoré ponúka nespočetné možnosti pre každého, kto túži po aktívnom oddychu a nezabudnuteľných zážitkoch.

Počas letnej sezóny ponúka rôzne aktivity pre návštevníkov, ktoré zahŕňajú turistiku, horskú cyklistiku a iné outdoorové aktivity v krásnom prostredí Veporských vrchov. Ako najväčšie lákadlo a novinkou letnej sezóny je obria hojdačka.

Hojdačku s rozmermi 7x6 metrov nájdete na samom vrchu Urbanovho vrchu priamo nad strediskom Ski Čierny Balog. Noviniek v areáli je však hneď niekoľko, ľudia môžu využiť nové trojkolky, ktoré sa ťahajú za vlekom a potom sa na nich môžu spustiť dole, ide o letnú alternatívu lyžovania. Okrem toho pribudlo aj detské ihrisko a mini farmička s s ovečkami a kozičkami. Ak hľadáte pokojnú prechádzku alebo výzvu na celý deň, stredisko Ski Čierny Balog a okolie ponúka širokú škálu turistických trás. Cyklotrasy v okolí Ski Čierny Balog prechádzajú malebnou krajinou a ponúkajú mnohé nádherné výhľady. Nájdete tu trasy vytvorené pre cyklistov všetkých úrovní, od rodinných výletníkov až po adrenalínových nadšencov.

Kontakt

Kancelária Partnerstva Muránska planina - Čierny Hron
Nám. Dr. V. Clementisa 87 (1. poschodie) - vchod zo zadnej strany
980 61 TISOVEC
tel.č.: 0950 464 450
e-mail: partnerstvompch@gmail.com
web: www.muranskaplanina.com

v pracovných dňoch 9⁰⁰ - 15⁰⁰ hod.

Program
rozvoja vidieka SR
2014-2022